

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
Pe cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
Administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Sus s'avem inimile!

A sosit ziua! Preoți și credincioși, să grăbim cu toții la Alba-Iulia, ca acolo unde s'a făcut odată unirea țărilor române sub un singur domn, să se uniască și sufletele noastre a le tuturor, din Sătmar și Făgăraș, din Maramurăș și Săcuime, de pe Murăș și Bihor, cerând cu un singur glas, să ni se cinstească dreptul hărăzit dela Dl Hristos chiar în aceste sfinte zile, de a ne ruga lui Dumnezeu în limba în care noi vrem. Să jurăm a mormântul marelui Atanasiu Anghel, că vom rămânea și pe mai departe uniți cu sfânta biserică a Romei celei vechi între marginile zămintelor bisericești orientale, auzindu-ne limba cărților sfinte, în care mamele noastre ni-au învățat „Tatăl nostru”. Și dacă vitregimea timpurilor a slăbit încâtva conștiința aceasta a dragostei de limba strămoșească, în fața atâtor momente înălțătoare de gloria străbună, ea să reînvie, să se întărească și stărnicească ca nici un val dușman, să nu o mai poată slăbi!

Sus s'avem inimile! e sosit ceasul, ceasul cel mai greu din viața unui popor. Din clipita aceasta se va hotărî existența noastră ca neam deschilinit de alte neamuri din această țară. În această clipită se va hotărî dacă vrem să mai rămânem, sau să fim șterși din cartea neamului.

Ceea ce nu s'a putut face prin poli, se va face prin biserică. Aritul intrat în casa sobolului se va vinde și umfla tot mai mult până să rămânea singur stăpân. Și atunci numai mușcățile și soioasele cărți mai povesti, că pe aceste plașuri se rugau oamenii cândva și în limba lui Dumnezeu.

Sus să avem inimile!

Cei ce au urechi de auzit să

La Rusalii.

de I. Roșiu.

Se înșală amarnic aceia, cari nescotese sonerile stridente, câte ne bat azi la suflete, și dublu își răscumpără indolența aceia, cari, în stângăcia lor, se tupa sgriburind în taințele inimii, socotind, că lumea nouă socială, cu jocurile ei de colorii, cari de cari mai frapante și mai provocatoare, n'ar fi decât un reflux caleidoscopic, ce reoglindează numai fenomene trecătoare de pe o zi pe alta, fără pic de moment etic la temei și fără conservețe organice.

Prea ar trebui să fim surzi, miopi și stupizi, pentru a ne putea împăca cu gândul, că ni-se sbat geamurile toate de sine, fără vânt și că ni-se întunecă tăria la orizont, în plină zi, fără norii prevestitori de vifor.

Se îndoaie azi a jale ulmii cei mai voinici pe creasta munților dela hotar, și cetini verzi ne vin sburlite pe clima codrilor în jos — Au pornit deja din înălțimi stropi mari, grei, — și urlă văile de tunetele, ce cad pe largul holdelor trezite. — Nu e vifor afară și în jur de noi — nici acum? Ba, — chiar prăpad!

Dar să trecem în cadrul sărbătorii!

Ne place, fără indoială, ori ce lucru frumos. Simțim chiar, neîntrerupt, un fel de imbold pentru tot, ce ne poate imprumuta lumină și conținut valoros sufletului nostru. O floare gingașă, un amurg de primăvară, un câmp înverzit, o muzică sublim încordată, o poezie fermecătoare, un cap de operă genială, o vedenie feerică, un revărsat de zori pe mare ș. a. — sunt toate nutremânt și sevă eternă pentru noi. Le digerăm excelent, fără a-ne îngreuna stomacul cu ele, și ne legănam în brațele lor toate simțurile, și atunci, când poate ne-am întoarce cu o averzune neimpacată de ori ce fel de mâncare delicată.

Și dacă lumea ar fi o gură, și ni-ar striga din răspuneri, că viața noastră se începe dela trup și se sfârșește tot din trup, fără nici un fel de exigență sufletească. — ca pornirile și plăcerile omenești trebuiesc duse toate, fără considerare, în paroxismul de pe urmă, nici un fel de remușcare lăuntrică, ori durere ulterioară: și atunci din adâncul tainelor noastre omenești, pătrunde la suprafața tuturor acestor glasuri de sibile mincinoase, ca un ehou neadormit: o lume ideală fără margini, cel mai cunoscut vers de judecător cuminte și neînfrânt, pe care limba omenească, întru mărginirea ei l-a poreclit: „conștiință” și — „suflet”. — Drept? — Faptul e fapt și nu se poate nega!

Aceasta e normă clară, e propedeutică, de vă place așa: teză reală admisă, fără care nu poate face un singur pas întreg, nici știința, nici filozofia.

Literatura, ce se învârte azi în jurul sufletului omenești, e cea mai productivă și estinsă, ce se poate închipui; și considerând mărimea paravelor, de după cari analizăm acest mikrokosmos din noi, suntem în drept a deduce, că omul, de sine, — chiar mi de veacuri să mai viețuiască, — nici când nu ni-l va ști pute în fața spectacolui astfel, ca să-l poată pătrunde și tăieni în ființa lui deplină.

Se vor perfecționa, poate, d. e. razele Röntgen ș. a. — mai ști? — până a putea pătrunde și lumina chiar măduva oaselor de elefant; chiar fierul și oțelul să-l străfulgere odinioară, — și sufletul nostru, existent, real și grăitor, și atunci il vor evita, de oarece: nu simplu „om”, ori „natura” a fost care l-a plasmuit, și deci: nici nu „omul” este, care e merit, să cuprinda în integritatea lui acest element cerese neîndoios.

Să fim numai sinceri!

Ar fi și prea ingrat omul pentru un astfel de dar! — Cine nu știe, — toți știm și recunoaștem, cât de grabnic pervertim în obișnuință fadă, fie de lor și lucrul cel mai prețios!!

Azi ai crede, că ai muri de fericire în posesiunea cutărui lucru. — mâne deja, după ce l-ai cunoscut, ești cel mai de pe urmă ingrat, și l-ai arunca la o parte, ca pe o jucărie folosită.

Dumnezeu numai la firea noastră, prea bine cunoscută, a apelat, când a ezotizat ființa sufletului dinaintea pământeanului.

Să fim cuminți, și să nu bruscăm sfaturile nepătrunse ale Provedinței; — las' să vieze pururea fraged baremi acest unic tandafir involt, sufletul în mijlocul toropeliilor noastre zilnice. E dar rescumpărare de vieți un izvor rece în noianul stepelor înflăcărâte, — d'apoi o candelă etern luminătoare în bezna nopților, prin cari se strecură mii de milioane orbecând?!

Noi, creștinii așezați, nu mai facem aventuri odiseice în jurul acestei minuni strigătoare din noi, ci ne cugetăm cu mintea acasă, și acceptăm de-a întregul învățăturile, cari au făcut și din părinți și strămoșii noștri: oameni impacati cu Dumnezeu, cu lumea și cu sine, oameni agili, isteți, cinstiți și indestuliți! Aci e doar panaceul fericirii pământeste! Că mulți își mai dau și azi pe râpe. — nu mult ne împoartă Cine-și face, lui își face! Cel mult compătimi i-am putea. — Minciuni s'au mai ticuit, și minciuni de speculă dibuitoare vor mai fi, căci patimile

Îndrăznețe și interesele fugare nu pot fi stirpitate din oameni total.

*

Ne stă în prag sărbătoarea Rusaliilor: Pogorirea Spiritului Sfânt. — E sărbătoarea sufletului, să-i zicem așa: a vieții creștinești. Că apoi pentru ce, — se va vedea mai la vale. Aceia, cari nu-și încap în fire, și ar resturna, să poată, ori ce ordine cuminte, începând cu organismul de fier, pe care l-au icuit pe veci creștinismul nostru în mijlocul omenimii, încalcă pe o sumedenie de ipoteze, cari toate atârnă în aer și se sparg ca o bășică de sapon, la cea mai mică adiere de vânt, dacă nu și de sine, rând pe rând.

Relevăm aci una, nu pentru că ar fi importantă, ci numai din simplul motiv, că protectorii ei o învaluiră într-o aparență, ce-a dat deja de mal pe mulți creduli.

Acești teoreticieni, plini de alure, se țin ca scaiul de vorbele, ce le-ar fi scăpat odinioară Cicero s'o zidesc pe axioma nenorocită, că: nu există imposibilitate, care nu s'ar putea dovedi, resp. apăra. Că apoi în mod rațional, ori ba, rămâne în sarcina lor!

Orbesc pe cei naivi cu dialectică înflorită, și prin pilule dulci canalizează în suflète otravă. De aci sumedenia de atești și materialști, cari, mai nou, înșiși roșesc de porclă lor absurdă, botezându-se de „monști”. Acelaș dulău, cu altă betea!

Pentru dânzii Dumnezeu și religiunea, creștinismul — sunt numai surogate pline de forme înțepenite. Sfinții și rugăciunea — închipuiri! Afar' cu toate aceste copilării din salonul omului modern! El îmbracă mânuși fine, și cu gesturi linse-măsurate te invită în templul său modern.

Îi urmezi liniștit — și te trezești într-o cameră îngrijită după toate pretențiile de azi. — Te impresionează plăcut la primul aspect. Aranjament impunător.

Examinezi cu predilecție pereții tapetați, și te pierzi în lustruiala orbitoare. Te captivează nesmintit, și poate începi a-ți forma idee bună despre acest gentleman cu extraordinar simț artistic; căci nu e de loc lucru de toate zilele a vedea la un loc, și încă tapetând pereții, pe toți genialii de pe lume: Shakespeare, Beethoven, Raffael, Aristotel, Dante, Seneca, Macaulay, Rembrandt, Wagner, Cicero, Moliere, Archimede, Tacit, Chateaubriand, Leonardo da Vinci, Young, Racine, Socrate, Kopernikus, M. Angelo, Byron, Schopenhauer, Petrarca, Jean Paul, Ampère, Tizzian, R. Descartes, Keppler, Ovidiu, Pythagora, Nitsche, Newton, Lamartine, Macchiavelli, Mill Stuart, Calderon, Rousseau, Eminescu, Tolstoi, Madách, Hartmann, Corregio, V. Hugo, Bismark, Milton, Goethe, Pope, H. Spencer, Cormeille, Volt, Pascal, Alexandri, Schiller, Munkácsy, Dupanloup, Heine, Cervantes, Kant, Vergiliu, Alexandru Cel Mare, Humboldt, Frideric Marele, Cristofor Columb, Napoleon — și cei mulți, nenumărați înainte!

Excelentă pinacotecă, — zici intru tine.

Îți explică apoi prietinel manușat, că „cinstea” și „characterul” tău sunt probele tale de măsură pentru orice lucru, iar elixirul și indemnul pentru maritimie și persistență în bine ți-le dă permanent prestigiul, ce exală de pe toate mărimile de pereți! — Acesta e deci templul său, aci e sufletul, viața, începutul și capetul svârcolelor omenești; toate celelalte forme religioase, dacă nici nu-s de loc periculoase, dar sunt — superfine!

Stai buimac pe un moment; îți revini apoi și cercetezi, unde ar fi oare locul Crucii, unde locul lui Dumnezeu, al lui Hristos, al Preacuratei scl. dar totuș nu e istoria universală într'atâta de oarbă, ca astfel de nu-

me mondiale, ce tremur zilnic pe milioane de buze neîntrerupt, să le fie trecut cu vederea așa, că prietinel nostru „modern” să nu le fie anzit de loc?! Sau știe doar despre ele o singură răutate de le-a exilat din al său „templu modern”? Pentru ce se înfioară de aceste cele mai minunate realități ale lumii?! Enigma ți-se desleagă însă spontan de sine: Dumnezeu, se cugetă sulemenitul manușat, pe sine însuș; Vergure el nu cunoaște, — iar în locul, unde ți-ai închipuit tu, că ar fi încăput frumușel Crucea lui Hristos, spânzură disperat un — browning..!

*

Stringi mâna pretinește la despărțire, și pornești spre casă. Te ieau aci gândurile.. Îți furnică prin minte fel de fel de fantazmagorii absurde: îți vrăjești un salon, aranjat după toate pretențiile confortului modern — într'un cimitir; o mansardă tapetată jur împrejur cu toate relicviile și fotografiile celor mai scumpi decedați ai tăi; o galerie plină de amintiri moarte din trecut, cari odinioară te-au alintat și desmierdat pe aripi îngerești, — și altele similare. — Te așezi în mijlocul lor; dar ori cât de acasă te-ai închipui, te înfioară risipa singurătății și simțești duhoarea morților ridicând bulgării de sub tine; te cutropește oroarea la gândul, că morții-s morți pentru viața aceasta, ori cât de tare te-ar impresora chipurile lor șterse; nici amintirile dulci de pe vremuri nu te mângăie, ci mai vartos toarnă amarăciune în suflet șoptindu-ți timide ca Dante (Divina Comedie: Infernul, V. 121.): „Nessun maggior dolore, che ricordarsi del tempo felice nella miseria”: Nu este durere mai mare, decât a-ți aduce aminte de vremuri fericite intru nevoițe..!

Ești bolnavul în febre, căruia nici purpură, nici jilțuri adamantine nu-i pot opri frigurile morții; ești nenorocitul atius de

FOIȚA.

Santa Caterina di Siena.

de

Selma Lagerlöf.

Traducere de Valeriu Crișian.

Suitem în casa veche a sf. Ecaterina din Siena, într-o zi pela finea lui Aprilie, în săptămâna sărbătoarei sf. Ecaterina. Căsuța aceea veche e în „strada văpsitorilor”, are o logie frumoasă și o mulțime de chiliuțe, cari astăzi sunt strasformate în capele și locuri de rugăciune. Intră oameni cu buchete de crini în mână și tot locul se umple cu miros dulce de vioarele și tămâie.

Dacă umblă omul pe aici, crede: Aici nu e nici o schimbare, par'că sf. Ecaterina a murit numai ieri, par'că oamenii aceștia, cari intră și ies ar fi cunoscut-o, bare-mi din văzute.

Nici nu-i vine omului a crede, că Santa Caterina e moartă, fiind-că atunci ar trebui să vezi mai multe lacrimi, iar nu numai indiferentismul tăcut.

Aruncă-ți numai o privire spre casa din vecini. Păreții seculari sunt învaliți în haine de sărbătoare. De poarta și logiile casei sf. Ecaterina atiră ghirlande de flori, frunze verzi acoper treptele și pragurile, iar odăile sunt parfumate cu mirosul dulce al buchetelor de flori.

Abia îi vine omului a crede, că Santa Caterina e moartă deja de cinci sute de ani. Îți vine a crede, că Santa Caterina e cununată și s'a mutat în o altă țeară, de unde să va întoarce numai după mulți ani, sau poate nu să va mai reîntoarce niciodată.

Și iată intră femei bătrâne și se uită la lucrurile ei. Se uită în odaia în care a locuit, la epistoalele ce le-a fost scris. Privesc apoi sticla aceea, ce-o purta totdeauna cu ea, ca totdeauna să aibă la îndemână câteva picuri de leacuri, dacă se întâlnește cu un bolnav; le arată apoi lămpașul, pe care-l purta, de câte-ori în nopțile de suferință cerceta vre-un morbos. Intr'adevăr par'că voesc a zice: Ah Dumnezeule, dulce Isuse, de ce ne-a părăsit mica Ecaterina Beniucasa! Nici-când nu se va mai întoarce și n'are cine, să se îngrijească de noi!

Apoi sărută pe rând icoana ei, rup câteva floricele din buchet și le pun de amintire.

Intreaga casă îți întinde aspectul acela, ca și cum cei cari au rămas acasă ar fi făcut mari pregătiri pentru despărțire și ar fi cercat tot posibilul, ca se păstreze bine în memorie, pe ceea-ce s'a mutat de aici. Acolo pe părete e chipul, e desemnată în colori vii întreagă istoria vieții ei. Acolo e desenul, care o arată cum primește cenzura de călugărită. Ea a voit să aibă de mire pe Hristos și Lui să-i servească. Acolo stă în genunchi și se roagă, când tatăl ei, care a

intrat în casă pe neobservate, vede plutind de-asupra capului ei un porumbel alb, care s'a văzut, până-când s'a rugat.

Acolo e, cum în noaptea de Crăciun merge la altariul Preacuratei Vergure Maria, ca să se poată bucura din toată inima de nașterea scumpului Isus.

Preacurata coboară, îi dă copilul, ca o clipă și ea să-l alinte pe brațe.

O dulce Isuse, nici nu e iertat a zice, că a murit Caterina Beniucasa. Noi zicem, că s'a mutat de aici cu mirele ei.

În casa aceea vin toți săracii din Siena și bat la ușă, fiind-că știu, că azi e cununata micuței fecioare. Și să împarte pâne, tuturor celor fiământzi.

În capelă preoții celebrează liturgia, iar credincioșii să roagă:

Santa Caterina — în ziua aceasta a aniversării morții tale, care e ziua cununii tale cerești: roagă-te pentru noi!

Santa Caterina, tu care ai cunoscut numai iubirea de Hristos, în viață ai fost viața lui, iar după moarte ai ajuns în rân: roagă-te pentru noi!

Santa Caterina, mireasa cerului, cea mai fericită fecioară, pe care Maica Domnului te-a pus lângă fiul-ei, pe care în ziua de azi îngerii te-au dus în împărăția fericirii: roagă-te pentru noi!

Și cum stam așa sub logie și priveam după săracii, cari se depărtau, am auzit o

ftizie ce ahtiează soarele de primăvară, și în loc de soare viu i-se tind picturi geniale reprezentând păduri de portocali strălucitoare sub arșița soarelui dogoritor din țara renaissance-ului.

Doamne — exclamă — abzie de tapete artistice, — las toate pozele la o parte, — nu e mângăiere nici în amintirile șterse, — mă lipsesc și de savurarea geniului, care a aprins în colori acest minunat soare italian pe crângul de portocali, — iea-le toate: și mântuiește-mă de duhoarea morții! ce-mi pătrunde, prin padimentul camerei, — redă-mi din inima pământului amuțit iubirii de pe poze. — reinvie-mi și-mi dă în mână, să mai strâng odată cu foc o singură amintire dulce din trecut, — dă-mi o rază din soarele tău strălucitor, cald și viu, — toarnă *viețuță* reală în toate aceste visuri risipite...! Ce să fac ca un „chip de lut“, fără sânge și căldură; ce-mi plătește mozaicul cel mai frumos, fără nerv de viață, și ce să mă știu face cu cel mai mândru soare de Sorrento pictat, dacă raza lui stă rece și incremenită: nu luminează și nu arde —?! Feriți din cale umbre și ispite...!

Simțești, cum se înmoaie toate măduarele în tine, și genunchiul ți-se frânge, pe când buzele tremurând ți-se întredeschid spre rugă...

*

Sună la vecernie de Rusalii: Pogorirea Spiritului Sfânt peste Apostolii lui Hristos! Ziceam mai la deal, că e sărbătoarea sufletului, vieții creștinești.

Când s'a depărtat D. N. I. Hristos dintre ucenicii săi, i-a mângăiat grăind: „Nu vă voi lăsa orfani.“ Li-a trimis a zecea zi după Înălțarea Sa la cer pe Paracletul Sfânt. A turnat înțelepciunea vieții în pescarii Tiberiadei, și i-a trimis în lume, să vestească împărăția lui Dumnezeu.

veche poveste, care oare-când a inflăărat inimile oamenilor.

* * *

Nicolae Pungo, un nobil din Perugia, pentru alergările de cai adese cerceta orașul Siena. A observat incurând, ce rău e sistemul de guvernare și adese putea auzi în crâjme și la ospetele celor mari, că populația din Siena ar trebui, să se rescoale în contra signoriului și ar trebui pus un alt guvernator.

Pe Nicolae Pungo l'au prins sub pretextul, că e un rezvrător și l'au judecat la moarte. Pe nobilul tinăr Pau aruncat într-o celulă a temniței din palazzo publico și făceau toate pregătirile pentru executarea lui, ce va fi în ziua următoare.

Nicolae mai întâiu sta mirat, că de ce l'au deținut. Așadară mâne nu va mai îmbrăca mantia verzie, nici nu va mai încinge sabia? Nu se va mai plimba pe stradă, cu pălăria cu peană de struț.

Apoi a chemat la sine pe părcălab și l'a trimis la domnia din signoria, ca să le spuie, că el nu le permite să-l ucidă, n'are vreme de daraveri de acestea. Mai are și

și au pornit acești simpli pioneri cu înțelepciunea primită astfel prin Spiritul Sfânt la cele patru vânturi, și au răspândit împărăția cerurilor așa, că azi această împărăție e deja atât de lată, încât soarele nu mai apune în ea nici când

La noi, creștinii, toate a'tarele și amvonurile, toate boltile de biserici, fie în Capela Sixtină, fie pe bagdadii îngăurite de carii și afumate — radiază de vieată, și dau conținut și raționabilitate tuturor mătâniilor și sulurilor de mirezme cădelnițate.

E numai parola noastră de onoare apoi, ca să știm pricepe dela înălțimea cuvenită comoara suprafirească, căreia suntem părtași, și ș'o știm cultiva și capitaliza după vrednicie!

Am mai pomenit în nenumărate rânduri, și subliniem și de data aceasta, că nu ajunge a păzi numai sterp talantul primit cu sluga osândit din Scriptură, ci comoara noastră, aurii noștri misterioși trebuiesc puși în joc și valorizați! — Ce-mi plătește cremenca, dacă nu știu scăpăra schintei din ea, ce-mi sunt vesmintele de mătasă, dacă nu le știu îmbrăca; — și ce-mi folosește Scriptura cu toate labirintele ei de vlagă neprețuită, dacă nu știu, ori sunt prea indolent, a desgropa din ea ceea ce mă arde în suflet pe mine și toți semenii mei: *vieța*?! Doar întreaga îngăimare de teoreme ateiste, masonice ș a. se spulberă de sipe, când noi ne cunoaștem chemarea, punând mereu și înaintea fiecăruia Cuvântul evangheliei astfel, ca să strălucească în plina sa valoare, vecinic actuală!

Doar peatra scumpă aceeaș rămâne, în orice lumină ai așeza-o! Numai, firește, trebuie și aci, din caz în caz, „omul“ nevoiului de 38 ani al Scripturii, care sa cunoască mersul vremii și turburarea apelor de azi, pentru a se folosi de acestea chiar atunci, când momentul e mai critic.

alte lucruri. El nu poate desprețui viața. El e unicul fiu al tatălui lui, care acum e căruot.

Dar timpul trecea și ceasul urgisit să apropia. A jelit lumina și apa, ceriul și pământul. Mai bucuros ar voi să fie un cerșitor de stradă, se flămânzească și însăteze, numai să poată rămânea în viață.

Mai apoi voia, că ar fi bine de ar muri cu el de-odată toată lumea și n'ar rămânea nimic în viață. Aceasta i-ar servi spre mângăiere.

Preoți și călugări au venit de l'au cercetat. Nicolae părea un nebun. El a început apoi a desprețui pe Dumnezeu, bucuriile ceriului; n'are lipsă de ele. El dorește viața și pământul, plăcerea și distracțiile.

Preoții au cercat să-l liniștească. Totul a fost zădarnic și astfel au plecat, trimitând la el pe sf. Ecaterina.

Trimite-ți aici pe buna fecioară! Le zise el. Intră sf. Ecaterina care-l găsește întins pe podine, bu brațele legate cu funii, cari i-au curmat mâinile.

Ea îl desleagă de aceste legături. Înaintea lui sta călugărița din ordul dominican, îmbrăcată în haine albe. (Va urma)

Pe noi ne dor azi chiar multe de toate! Oaspeți neașteptați ne-au pătruns în casă, și sub pretextul, că ne lustruiesc armele ruginite și ne aerisează coturile sanctualelor colbuite, — au pornit a sancționa pe trupurile noastre în carne vie.

Ni-a sunat deja și ora a 12-a: „Priveghiați și vă rugați, să nu cădeți în ispită!“ Să lăsăm toate veleitățile de până acum la o parte, să abstragem dela formele superfue, și să mântuim din esență cât mai putem!

Un principiu să ne lumineze toate acțiunile: să nu jertfim nici când nici cel mai mic dram de esență pentru o formă ori alta. Să ne închegăm bine rândurile toate, de câte dispunem, și să ne asigurăm astfel cel puțin mângăierea celui ce a făcut totul, ce s'a putut. Noi n'avem nimic de preterat, nimic de bagatelizat ori disconziderat; căci nici ceea ce avem, mult-putin nu ni-se ajunge îndestul.

Vor trece, cu ajutorul Domnului, și norii de azi, fie cu pagubă, fie fără pagubă; — morala însă la nici un caz să n'o uităm: înainte de toate bagatelitățile și formele celalalte să ne fie pururea chemarea și datorințele noastre!

Ne dor membrele amputate, — dar și pentru acestea mai poate aduce vremea leac.

Pariem, chiar acum, sabii cu două, ascuțisuri: un ascuțis ne spintecă azi, celalalt mâne! Să fim trezi, și să încunjurăm cel puțin lovitura a doua, dacă și cea dintâiu ne-a surprins pe unii împerechiați, pe alții adormiți.

Necredința seceră zilnic victime și acolo, unde nu ne-am așteptat, — și va fi bine să avem toate felinarele aprinse, pe când noaptea își apropie zăbranicul de noi.

Cea dintâiu sărbătoare a Rusaliilor ni-a dat felinare și oleiu berechet; — ne rămâne de-acum nouă, să le știm aprinde și folosi, când nevoile ne vor clopoti mâne la porți.

Avem totul, ce ne trebuie, — ne mai restă numai, să știm fi stăpâni isteți, drepti și conștii de sine în casa proprie. Nu interese deșerte și vanități mărunte, ci dorul Spiritului Sfânt al Rusaliilor să ne fie pavăza și ocrotitorul tuturor pașilor și acțiunilor noastre.

I. Hristos ni-s'a adresat și nouă, când a grăit: „...Și eu cu voi voi fi în toate zilele, până la capătul lumii... Nu vă voi lăsa orfani... Luați Spiritul Sfânt...“

— Fixăm de încheiere un moment mai mult decât grăitor. — Biruitorul lumii de ieri-alaltăieri, Napoleon, pe când se desmerda în noroc, ca și poate nime altul pe întinderea pământului, — ar fi călcat în picioare și cer și Dumnezeu mai înainte, decât să creadă, că-l mai așteaptă și un amurg posomorât la Waterloo (1815) și pe insula Sf. Elena, unde să-și iea adio dela toate gloriile trăite, ca cel mai de pe urmă exilat, nefind al lui nici petecul de pământ, unde și-a dat sufletul. — Aci, în surghiun, a trebuit să rescumpere ironia unei întregi vieți, și de pe marginea mormântului să-și mai aducă aminte cu amar: „Unde-mi sunt lacheii acum „în singurătatea mea pustie?... Unde-mi sunt

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Și recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, palării de piele, șapci (chipse), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șel. în asortiment foarte mare —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 12—26

„prieteni de odinioară?... Câtă deosebire între soarta mea prăpădită și între împărăția de veci a lui Hristos, pe care toți îl vestesc, iubesc și adoră, — care peste întreg pământul viează și azi...”

„Nu vă voi lăsa orfani...”

Budapesta, la Rusali, 1912.

Naționalismul creștinesc.

Cei mai puternici factori ai vieții omenești, ai vieții singuraticilor, precum și a popoarelor sunt: *naționalismul și creștinismul*. Creștinismul deja de două mii de ani luminează mințile, încălzește inimile, îndreaptă cărările, dirigă viața intelectuală și morală a tuturor popoarelor, cari în decursul acestor două mii de ani l-au primit și l-au îmbrățișat.

Naționalismul, ca o cunoștință a individualității etnice, ca o alipire de limbă, și de neam, este și mai vechiu decât creștinismul, este un ceva firesc, născut în viața omenească deodată cu despărțirea și diferențierea limbilor, deodată cu nașterea popoarelor.

Mulți oameni sunt însă în rătăcire foarte mare față de acești doi factori atât de importanți ai vieții omenești. Sunt creștini, cari susțin că creștinismul și naționalismul sunt incompatibile laolaltă; ei naționalismul îl condamnă ca pe un ceva anti-creștinesc și imoral. Aceștia sunt creștinii cosmopoliți, cari la întrebarea că ei ce sunt, nu știu, nu vreu, să deie alt răspuns, decât că ei sunt creștini. Alții naționalismul îl judecă de incompatibil cu umanitatea și din acest motiv îl combat. Ei zic: naționalismul ridică părete de despărțire între om și om, de aceea este condamnat. Aceștia sunt socialiștii internaționali, cari zic: nu este român, nu este maghiar, nu este german, nu este francez etc. nu este creștin, ci este om și numai om. Prin urmare aceștia sunt și antinaționali și anticreștini. Vedem dară, că creștinismul ori umanitatea, fals interpretate, sugrumă sentimentul național; par'că altul ar fi Dumnezeu, carele dând naștere deosebitelor popoare pe pământ și oltuind în fiecare om iubirea limbei și rasei sale, a lăsat naționalismul, și altul acela, carele a întemeiat creștinismul și plantat în inimi sentimentul umanității; sau par'că unu și același Dumnezeu în aceste lucruri ale sale și-ar contrazice șie-și. Absurditate! Pe lângă aceasta antinaționalismul tinde spre a nimici, a șterge variațiunea aceea interesantă, ce rezultă din deosebirea de limbi și națiuni în omenești, care deosebire, ca lăsată de Dumnezeu are menire: menirea de a izvorî întrecerea nobilă dintre limbi și neamuri spre progresul și înaintarea omeneștii întregi. Apoi antinaționalismul nimicește și o mare dosă de idealism, de altruism, din omenești și pune stavilă multor porniri nobile și râvnei de muncă pentru binele comun. Căci nu se poate nega, că munca, osteneala unui individ pentru cei de un sânge cu dânsul, pentru limba sa, pentru biserică, pentru patria sa, deci într'un cerc mai restrâns și care stă mai aproape de dânsul, cu un cuvânt în mijlocul neamului său, este mai îndemnată, mai însuflețită, decât dacă cineva lucră în general pentru omeneștii întregă. Aceasta provine doară și de acolo, că în cerc mai restrâns se observă mai ușor rezultatul

muncii, al ostenelei, și apoi rezultatul observat totdeauna îți dă indemn nou spre lucrare; din contră; cu încetul te enervezi, îți perzi mereu indemnul. Asta, fie că e slăbiciune omenească, fie că e ceva firesc în noi, dar este așa și astfel e fapt, că cosmopolitismul sau internaționalismul slăbește în oameni râvna de muncă, de jertfă pentru binele comun, slăbește idealismul și altruismul,

Dar dacă din aceste și alte motive antinaționalismul este de reprob, cu mult mai condamnat este și mai primejdios naționalismul exagerat, necreștinesc, adică șovinismul. Această direcțiune o cultivează mai ales o anumită rasă, care din toate, astfel și din naționalism și face capital și încă bine fructificator. Dar chiar și între creștini sunt mulți — durere — încă foarte mulți, cari cu totul despărțesc deolaltă creștinismul și naționalismul și aceste vreau să le cultiveze în grădina inimii lor ca pe două plante, ce n'au nimic laolaltă. Aceștia uită, că naționalismul, ca ori ce altă pornire firească în om, trebuie controlat și regulat și că precum celelalte porniri naturale ale inimii omenești, așa și naționalismul numai prin principiile religiei creștine se poate nobilita, ținea în echilibru și feri de exces. De aici apoi vedem, că și la popoare creștine și în indivizi, cari de altcum s'ar ținea de creștini buni, odrăsleşte și înspăimântător se desvoltă un naționalism necreștinesc, un șovinism turbat, care nu mai respectează nici drepturi naturale, nici legile iubirii creștinești, nici ale umanității, nici chiar ale țării, ci toate le calcă în picioare.

Da, acest fel de naționalism este incompatibil cu creștinismul, cu umanismul și este imoral, iar urmările lui sunt cele mai triste. Naționalismul necreștinesc urește și persecută tot ce i străin; limbă, neam, persoane, datini, cultură, credință etc. Toate limbile le-ar stărpi, toate neamurile le-ar înghiți, din lumea întreagă ar face o limbă, un neam, împotriva dispozițiilor dumnezeiești, care a lăsat diversitatea limbilor și a popoarelor pe pământ. Mijloacele îi sunt: apucături, silă, forță, nelegiuiri. Natural că provoacă ură, neînțelegeri, revoltă și adeseori lupte pe viață și moarte între limbi și popoare, doară chiar între fiii aceleiaș patrii și aceleiaș biserici. Efectele sunt: asupriri, lacrimi, suferințe, nedreptăți și de comun slăbirea patriei și a credinții, de altă parte întărirea vrășmașului comun.

(Va urma)

Din cartea lui

Iászi Oszkár: A nemzeti államok kialakulása és a nemzetiségi kérdés.

(Continuare și fine).

Hegemonia maghiară o dovedește, în locul al doilea, din numărul carieristilor sau intelectualilor. După descripția din 1900 clasei intelectuale aparțineau 229.282 indivizi, la cari se mai adauge 360.774 membrii de familie, adică 3.5% din întreaga populația țării. Dintre aceste au fost: 144.249 (63%) intelectuali strinși oficianți, avocați, medici, ingineri, preoți, învățători, scriitori, artiști etc.; 12559 oficianți agronomi; 64.162 oficianți la industrie și comunicație. Împărțirea acestor din urmă după naționalități nu se cunoaște; se cunoaște în schimb a celor 144.249 aplicați în oficii publice și în

diplomație într'o tabelă separată nu și de împărțirea aceasta tot după descripția din 1900. Pe cariera administrativă găsim 34.138, dintre cari 29.900 maghiari, (87.6%) și numai 4.235 (12.4%) nemaghiari, anume: 1.672 (4.9%) nemți, 296 (0.9) slovaci, 1359 (4%) români, 27 (0.10) ruteni, 76 croați (0.2%), 583 sârbi (1.7%) și 222 de alte naționalități. Pe cariera justiciară găsim 19.574, dintre cari 17.432 (89.1%) maghiari și numai 2.142 (10.9%) nemaghiari anume: 686 nemți (3.5%), 201 (10%) slovaci, 773 (4.6%) români, 9 ruteni, 25 croați, 313 sârbi etc. În serviciul bisericii aflăm 20.889 dintre cari români au 3.822 (18.5%). În instrucțiune sunt 43.252, dintre cari 31.571 (73%) sunt maghiari, iar 11.681 (27%) nemaghiari, anume: 4.935 (11.4%) nemți, 1.029 (2.4%) slovaci, 3.433 (18.3) români. Medici, farmaciști și alți slujbași ai igienei publice sunt 18.288, dintre cari 13.761 (75.4%) maghiari și 4.497 (24.6%) nemaghiari anume: 2.476 (13.6%) nemți, 1.029 (5.6%) slovaci, 528 (2.90%) români, 104 (0.6) ruteni etc. Suma totală a acestor slujbași intelectuali e 144.249, dintre cari 111.208 (77.1%) sunt maghiari și numai 33.041 (22.9) nemaghiari. Dintre aceștia 13.790 (9.6%) nemți, 3.424 (2.4%) slovaci, și 10.023 (6.9%) români.

E interesantă mai departe rubrica, în care ni-se dă împărțirea proprietarilor de pământ după naționalități. Ungaria are 1.378.084 proprietari, dintre cari 552.401 maghiari și 825.683 nemaghiari; dintre aceștia 359.508 români. Proprietățile românești peste 50 jughere sunt numai 2975; mai multe sunt proprietățile mici sub 50 jughere și mai ales cu 2—10 jughere avem multe: 216.661, aproape atâtea cât elementul unguresc. Peste tot maghiarii au numai 40.1% din proprietățile de pământ, pe când naționalitățile au 59.9%. E unicul teren, pe care naționalitățile întrec pe hegemonii țării. Tocmai aici, în aceste proprietăți mici, sta puterea de neluvină a naționalităților din Ungaria, aceste sunt „Hinterland“-ul după cum zice autorul al mișcărilor și postulatele lor.

Industriași erau în 1904, în întreaga Ungaria, 50.001. Dintre aceștia $\frac{2}{3}$ erau unguri, 22.5% nemți, 7.9% slovaci și 3.4% români, adică: 8.632 industriași români. Comercianți români erau 2.074, din cele 82.665 cât avea țara în 1904.

Se ocupă cu împărțirea capitalului după naționalități, adică cu băncile. Bănci românești sunt 170, cu o avere de 27,563.654. Cele 60 de bănci slovaciești au o avere aproape de 3 ori mai mare. Sunt interesante și date de statistica școlară. Pentru noi sunt și prea întristătoare. În privința aceasta stăm mult înderăptul slovacilor și a altor naționalități din Ungaria, cu excepția rutenilor, cari stau mai rău și decât noi. La noi din 100 oameni abia știu scrie și ceti 27, la unguri știu 65, la nemți știu 71, la slovaci 56, la ruteni 17. În 1908/9 am avut 2.439 școli, 220.571 băieți de școală și 2.989 învățători. În gimnaziile și în școli reale am avut 4.224 elevi, în preparandii 494, la universități, academii și la alte școli înalte am avut 415 elevi. În 1900/1 în școlile medii avem numai 2.419, — în 1900/1 avem deja 3.582. Ascultători la școli înalte aveau, în 1892/3 numai 173, în 1900/1 sunt 371. Un spor acesta deși încet, dar totuși îmbucurător.

Ziare s'au spedit pe postă în 1909: maghiare 101.054.698, nemțești 34.561.632, slovâcești 5.569.964, românești 4.602.976; rutenești 43.129. În ce privește numărul ziarelor apărute ni-se da următoarele împărțire: ungurești 1.377, românești 44, slovâcești 11, nemțești 150, rutenești 1.

Aici își încheie autorul înșirarea de date și cifre, cu ajutorul cărora a cerat să dovedească hegemonia culturală și economică a maghiarilor în Ungaria.

După aceea trece la starea actuală a chestiei de naționalități în Ungaria. Felul în care tractează această chestie, merită toată lauda. Un obiectivism și o imparțialitate așa de pregnantă nu ni-e dat s'o întipinăm la „hegemonii“ noștri. În persoana d-lui Jászó Oszkár, se îmbină patriotul înfăcărat cu omul de știință convins și cu sociologul modern. Aceasta îi dă valoare indiscutabilă scrierii d-sale. Ași cerea să rezum și partea finală a cărții, extrem de interesantă pentru noi, dar nu i-ași putea da decât o resumare palidă și incompletă, ceea-ce mai mult i-ar strica. Cine voește să cunoască păreriile despre noi și despre politica noastră a uneia dintre cele mai distinse forțe intelectuale la unguri, n'are decât să-și procure cartea, pe care o recomand cu toată căldura și convingerea.

Dela Cercul Românilor de peste Munți. În Adunarea generală dela 29 Aprilie, Cercul Românilor de peste Munți, după încheierea lucrărilor puse la ordinea zilei, s'a ocupat de Conferința generală, convocată pentru 16 Maiu, la Alba-Iulia, în chestia înființării Episcopiei greco-catolice maghiare.

Adunarea a admis, în unanimitate, după propunerea dlui profesor V. Borgovan, să se trimeată un salut frățesc vrednicilor inițiatori ai conferinței și, în acelaș timp, să se exprime următoarea Motiune-Deziderat:

La conferința generală, convocată numai de fruntașii mireni ai Românilor uniți, ar fi de dorit să ia parte deopotrivă, pe lângă mireni, întregul cler, atât cel unit cât și cel neunit, știut fiind că Ungurii, prin înființarea Episcopiei lor, voesc să ne răpească nu credința, ci limba, primejdia fiind deci nu confesională, ci națională.

În fruntea conferinței, pe lângă căpeteniile partidului național, am dori să fie I. P. S. Mitropolii și Episcopii, împreună cu toți protopopii, atât uniți cât și neuniți, fiind-ne drept pildă chiar adversarii noștri unguri, cari, deși divizați în patru confesiuni, în estiuțiile naționale se găsesc totdeauna de aceeași părere.

Să se facă încă odată dovadă că poporul românesc este unul singur și nedespărțit și că interesele naționale au precădere față de ori cari alte interese.

Prin unire cauza dreptății trebuie să învingă.

Reviste.

Revoluție în Budapesta. Sfortările uriașe ale guvernului Lukács, de a trece prin dietă reformele militare cu ori-ce preț, își au deja

urmările sale. Alegerea lui Tisza de president al Camerei, amenințarea, că va infrânge obstrucția cu ori-ce fel și proiectul militar va deveni lege în decurs de o săptămână, a provocat nu numai scandale și bătăi în dietă, dar social-democrații, cari în noile dispoziții au văzut deplasarea reformei sufragiului universal, au declarat *greva generală* în Budapesta, începând cu ziua de 23 a. c. Proclamarea comitetului central social-democrat a avut de urmare, că o sută de mii muncitori au tăbărit Joi pe străzile Budapestei, voinde se pătrundă prin cordoanele militare și a polițiștilor înaintea Casei deputaților. Luptele, ce s'au dat din acest prilej pe stradă, ne sunt încă necunoscute, din pricina că foile din cauza grevei generale nu apar, dar telegramele spun de o mulțime de morți și răniți. Ba o nouă telegramă comunică senzaționala știre, că în Budapesta s'a publicat starea de asediu. Cu toate aceste luptele se continuă de pe baricade și ori-ce comunicație pe strade stagnează.

Noutăți.

Int. u mărirea lui Dumnezeu.

Aminteam într'unul din numerii a. c. ai acestei foi că s'a pus cu ajutorul lui Dumnezeu, baza unei sfinte „Reuniuni Mariane“ a femeilor gr-cat. din Tic, al cărei scop principal este cultivarea sentimentului religios și sădirea datorințelor mari și sfinte în inimile acestor mame române, cari vor avea să planteze primele principii morale în sufletul generației de mâne. Iar acum viu să amintesc că al 2-lea scop ce și-l-a prefapt Reuniunea a fost înfrumșetarea s. noastre biserici — întru cât se poate. — Spre acest scop s'au folosit și să vor folosi mai cu seamă taxele membrilor ajutători ai sf. Reuniuni. O datorință sfântă avem să ne îngrijim mai întâi de înlocuirea s. vase necesare la celebrarea s. liturgii, cu altele nouă — din cele de până acum sub toată critica. Iar a 2-a datorință tot așa de sfântă ne era: a ne îngriji de un s. chivot căci lipsia cu desăvârșire, care să fie cât de cât de măreția atotputernicului Impărat care zilnic petrece acolo în sfânta Cuminecătură. Și chiar Dlui această sf. Reuniune a putut aduna spre acest scop fileri de ai văduvei diu s. Evang. căci numai așa am putea numi contribuțiile unor oameni ce-și câștigă pâinea cu atâta amar în întunerecul pământului (în baie); colectând dela următorii membri ajutători suma de mai jos: George Paloș și soția 150 cor., Ioan Balda și soția 3 cor., Vasile Vac 1 cor., Vasile Ciger și soția 3 cor., Leheme Simeon 120 cor., Iosif și Viroana 2 cor., Vasile și Anisie 2 cor., Maria 10 fil., Nastasia 30 fil., Ananie și Florica 1 cor., Anisie și Nistor 1 cor., Maria și Dumitru 80 fil., Ana și Anisia M. 1 cor., Mafteiu și Ana 1 cor., Ileana 20 fil., Maria 50 fil.,

Celemen și Sofia 1 cor., Simeon Vac 1 cor., Anuț Dan 140 cor., Creciuun Vac 1 cor., Ioan Lehene 1 cor., Ana Pițig 1 cor., Maria Galoș 1 cor., Maria Moldovan 1 cor., Ludovica Moldovan 1 cor., Ana Pușcaș 1 cor., Maria Roșca văd. 1 cor., Ana Lehene 1 cor., Teodora Chira 3 cor., Anisie Păcurar 1 cor., Irina Moldovan 1 cor., Victoria Galoș 20 fil., Victoria Ciger 40 fil., Irina Pușcaș 60 fil., Vironica Pițig 1 cor., Vironica P. 20 fil., Ioan Cosma 1 cor., Ioan Neamț 1 cor., Teodor Roșca 50 fil., Virgil Pop 1 cor., Flora Galoș 1 cor., V. Hossu 30 fil., P. Moldovan 1 cor., I. Maxim 1 cor., M. Moldovan al lui Ștefan 1 cor., N. Maxim 1 cor. Suma totală 47 cor. 60 fil. Aceasta sumă destul de frumoasă adaugându-se la bănișorii ce mai erau, s'a putut aduce prin Clariss. dr. Victor Macaveiu conducătorul atelierului de bis. din Blaj un sf. Potir cu cupa de argint aurit, sf. lingurița de argint aurit, sf. disc și steluța aurite și un sf. chivot de argint de China. Esprim pe aceasta cale mulțumita ferbinte marinimoșilor contribuenți rugând pe bunul Dumnezeu să le respătească înzecit jertfa adusă pentru mărirea casei Lui. Tic la 20 Mai 1912. *Liviu Costea adm. paroh gr-cat.*

Din Aiud. Dupăce terminul ultim pentru subscrierea de acțiuni la *nou înființatul institut de credit și economii în Aiud* e fixat pe ziua de 31 Maiu st. n. a. c. și acest termin se apropie, — ne luăm voie să rugăm și pe această cale pe toți binevoitorii și sprijinitorii acestui institut precum și pe domni, cărora li sa trimis „Prospectul“ de fondare, să binevoiască a grăbi cu acuirea de subscrieri și a renapoa până la ziua fixată „Prospectul“ dimpreună cu sumele incasate respective libelele de depunere a acestor sume la adresa d-lui *dr. Emil Pop advocat în Aiud. Fundatorii.*

Invitare. Societatea de lectură și cant. din Bicăz vă invită cu toată onoarea la producțiunea teatrală împreună cu petrecere, care se va ținea cu ocaziunea înființării despărțământului „Giurgeu“ al Asociațiunii la 27 Maiu st. n. a. c. în școala gr-cat. diu Valea-Jidanului. Venitul curat este destinat în favorul societății. Inceputul la 8 ore seara. Se predă: „O vișoară“, piesă populară în 3 acte, de Octavian Prie.

Reuniunea femeilor române în comitatul Hundedoarei precum este cunoscut obștei românești, a înființat cu ani de zile înainte, un atelier de țesături cu sediul în Orăștie, de unde împrumută costume naționale și vesminte de călușeri.

De-ale aviației. Aviatorul Southard din New-York a căzut cu aeroplanul dela o înălțime de 30 m. și a rămas mort pe loc.

— Balonul dirigeabil militar Clement-Bayard IV., cum se vestește din Paris, s'a înălțat Luni în Compiègne la o înălțime de 2.900 m.

Luna Bioscop își continuă reprezentațiunile sale cinematografice. Duminecă în 26 crt. se va reprezenta următorul program: 1. Târgul din Irbitz (de pe nat.) 2. În așteptere hameroasă (comic). 3. Pathe Journal (de pe natură). 4 și 5 Ruy Blas partea I. și II. (dramă). 6. Mișelul omor (comic). 7. Litt Iancsi îl dor măselele (comic). Luni în 27 va fi: 1. London (de pe natură). 2. Pe mod francez (comic). 3. Regele Lupacius (comedia). 4 și 5 Tristan și Isolda partea I. și II. (dramă). 6. Școala de gimnastică în Stokholm (de pe natură). 7. Domnul Pupak minte (com.)

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Delu Bistriță.

(Continuare).

Ștefăniță ajuns în târgul Sașilor trase la curtea logofetei cu boerii și se puse a împărți porunci și în dreapta și în stânga, ca oștile țării de jos să treacă Prutul pe la Galați, pe lângă lacul Brateș, luând-o drept spre Chilia și Cetatea Albă. Vodă avea de gând să strângă alte pâlcuri de oaste și să le trimită la caz de nevoie dincolo de Prut pe la Ungheni ori Huși. Domnul pe deoparte nădăjduia să pornească însuș cu gloatele strănse, de va fi mare nevoie; pe de alta voia să le oprească spre apărarea sa și a tronului împotriva lui Rareș, pe care îl aștepta mereu din Polonia cu oștile leșești.

Vornicul Tăutu și Beldiman se puseră a strânge o oaste de legegii, întocmită din Turci și Greci răsleți, din Leși, Unguri și Săcui, cari aveau să păzească pacea lăuntrică.

Prin Iași umbă un zvon, pe care-l stărniră niște negustori ce se întoarseră din Brăila, că Radu Vodă ar ținea în închisoare trei boeri moldovenești, cari veniseră să fure o jupăniță. Acest zvon trecu și pela urechile lui Ștefăniță — și socotea, că un atare lucru poate fi cu putință.

Așa trecură două săptămâni. Într-o bună dimineață, Vodă se trezește la curtea logofetei cu jupânul Moțoc, cu boerul Curpân, Stroș și Mărza. Cu toți aveau cele mai prietenoase mutre și păreau a fi oameni de încredere și vrednici de toată cinstea.

Jupânul Moțoc dându-și binețele cu Vodă, începe vorba:

— Am venit, Măria Ta, să-ți aducem vestea, că Radu Vodă ține în închisoare pe solii noștri.

— Am auzit de asta... pe d-ta te chiamă Moțoc?

— Da, Măria Ta, Moțoc, dar dece întrebă?

— Fiindcă ești unealta lui Rareș — ești capul boerilor răzvrățiți împotriva mea!.. Crezi că nu știu?

— Împotriva Măriei tale? ferească Dumnezeu! de ce să împotriva Măriei Tale? Nu mi-ai făcut nici un rău pân' acum!

— Fiindcă vrei pe Rareș în locul meu!

— Pe Rareș? — în locul Măriei Tale?

— Da, nu te face nizană!.. ești vulpe șireată, cu două fețe!..

Moțoc nici nu se înroși, nici nu-l jigiră aceste cuvinte, ci cu totul liniștit răspunde:

— Eu am fost pus la cale de Doamna Ruxanda să-mi dau glasul la scaunul mare pentru Rareș!.. Ce's eu de vină? De altfel n'am fost și nici nu sunt împotriva Măriei Tale! Să-ți dea Dumnezeu mulți ani fericiți la cărmă!..

— Dar banii vistierilor nu i-ai papat tot d-ta? ce-ai făcut cu dănsii? Ha?

— Am închipat oastea cu dănsii.

— Ce fel de oaste? pe ascuns strângi legegii și iobagii boerilor nărași să sară peste mine, să mă doboare?!

— Ba să ierți, Măria Ta... eu știu ce gândești... dar nu-i așa. A fost vremea când țineam cu Rareș, să-l facem Vodă, dar dacă

poporul te-a vrut pe Măria Ta de Voevod, atunci și noi te vrem! Dacă o seamă din boeri nu ține la Măria Ta, pricina e, că vrei să te încaeri la luptă cu țara românească de dragul jupăniei Ruxanda, fata Doamnei Despina Basarab Noi cu asta nu ne putem împăca. Mai bine-ar fi să iai de domniță pe vornicuța Irina, feșicana Vornicului Tăutu,

— Dar pravila ce spune?

— Noi facem pravila și dacă noi ne învoim la aceasta — atunci Măria Ta să-ți liniștit. Noi îți jurăm credință și suntem gata să trecem pe partea Măriei. Tale... să înfrunim oștile noastre cu cele strănse de Vornici și să le mișcăm spre Nistru împotriva Tătarilor.

— Voiu vorbi cu Vornicul Tăutu despre acest lucru. Până atunci nu vă pot spune nimica.

Vodă mai rămase de vorbă cu Moțoc și ceilalți boeri: Curpân, Stroș și Mărza — când iată că sosește și vornicul Tăutu.

— Bine s'ai venit — zise Vodă dându-și binețele. — auzi ce zice jupânul Moțoc, că vrea să înfrunescă oștile strănse de boeri cu oștile ce le-ai întocmit d-ta?! Ba mă și îndeamnă să-ți iau fata de nevastă — pe Irina. Ce spui la acestea?

— N'avem nevoie de oștile d-tale, jupâne Moțoc — îți mulțumim pentru hatărul ce ni-l faci — vorbi Tăutu adresându-se către Moțoc; — știi vorba românului? „lupuș și schimbă părul dar naravul ba“... Și apoi ce ai d-ta cu copila mea, Irina, de vrei să se mărite cu Măria Sa? Spune!

— Fiindcă nu vrem să ni războim de dragul jupăniei Ruxanda! —

— Ce te costă pe d-ta, dacă Vodă se va război ori nu? Ori îți vom cere socoteala? N'ajunge atâta neghină ce ai sămănat-o printre boeri, acum îndemni pe Vodă să calce pravila țării, ca mai pe urmă să ai cusur să-l poți răsturna cu Rateșul vostru?

Piei din fața noastră judă ticăloasă, Codoș-a Leșilor, — piei farizeule!

Moțoc se îngâbeni ca ceara. După o clipă de tăcere, zise în glas tare, bătându-și pieptul cu pumnul:

— Mă jur pe Dumnezeu și pe vecinica mântuire a sufletului meu, pe ce am mai scump pe această lume, să nu văd soarele zilei de mâni, dacă n'am să vă dau oștile strănse de mine, să le duceți peste Nistru împotriva Tătarilor!.. Capul să-mi'l tăiați, dacă mă veți prinde cu vreo uneltire în contra cărnei de față, ori vreo legătură ascunsă cu Rareș. Vreau să impac boerii răzvrățiți cu Măria Ta — martori îmi sunt jupăniei de față. Dacă am greșit, să ni ierți, Măria Ta!..

Și Vodă și Tăutu înlemniră la jurământul lui Moțoc și nu-și puteau da seama ce-i la mijloc?

După aceste cuvinte rostite de Moțoc, boerii răzvrățiți cu capul lor în frunte părăsiră curtea domnească.

CAPITOLUL XXVI

În ziua Paștilor Iașii gemeau de boerimea cea mai de frunte, chemată din toate târgurile Moldovei de jupânul Moțoc.

Acoștia erau boerii răzvrățiți de Rareș, cari lucrau împreună cu fostul protovistier, Moțoc, la răsturnarea lui Vodă Ștefăniță.

Numărul lor era mai bine de 350 de inși, cari strânseseră o oaste de vreo 10,000 de legegii și vreo 5000 de iobagi.

Jupânul Moțoc închină tuturor boerilor sosiți o masă mare în odăile curții sale. În răstimpul ospățului Moțoc făcu cunoscut întregii boerimi gândul și chipul cum ar fi mai ușor și mai bine de a răsturna pe Ștefăniță și de a închina tronul Moldovei lui Petru Rareș. Anume, so otea el, boerii vor porni cu toți spre curtea logofetei, vor jura credință lui Ștefăniță Vodă și îi vor da oștirea lor de 15000 de ostași, s'o miște cu oștile strănse de Vornici spre stepetele Nistrului, spre Hotin, împotriva pohoiiului de păgânime tatărească. În acest chip vor putea împăca pe Vodă și astfel boerii ținuți departe dela dregătoriile țării, vor ajunge iar în slujbe mari și vor înrauri și mai mult asupra poporului, îndușmânindu-l cu Vodă Ștefăniță.

Iar Domnul dus la luptă cu oaste străină, ținută de azi înainte nu cu banii lui Moțoc și a boerimei, ci cu-a vistieriei țării, n'ar să facă minuni de vitejii; — ba chiar ar putea cădea pe câmpul de bătae, ori fi ucis chiar de unul din ostașii mercenari.

Pe la toara, perând soarele dădea'n amurg toată boerimea în frunte cu Moțoc se afla în ograda și pe maidanul „Curții logofetei“ — unde Vodă cu boerii credincioși aștepta pe trădători.

În calemul Domnului intrau rând pe rând cu toții, — deabea încăpură în încăperea vechilor așezăminte.

Întreaga curte era strajinită pe dinafară de vătămănei înarmați cu sănete, pecând lăuntru era păzit de arnăuți zdraveni și chipoși. Boerii șdeau strânși roată împrejurul scaunului domnesc, în care ședea Vodă Ștefăniță.

În fața Domnului adastă mitropolitul Teofan, care ținea Evanghelia deschisă între două luminări aprinse lângă crucea de lemn cu chipul domnului Hristos.

După rugăciunea cuviosului păstor, vornicul Tăutu ținu o cuvântare cără boerii strânși de față, zicând, că-i foarte frumos din partea boerilor dușmăniți cu Vodă, că în vreme de răstribite și cumpănă grea, se impacă cu Domnul și i dă mână de ajutor.

Apoi vorbi și Moțoc în numele boerilor răzvrățiți, zicând, că de azi înainte rup toate legăturile cu Petre Rareș și vreau să fie cu toți un suflet și o inimă, gata să-și dea suflarea de pe urmă pentru Vodă Ștefăniță.

Drept aceea încredințează oștile sale cărmuirii domnești și dorește ca pe această vreme grea să le vâre chiar în foc, pe stepetele Nistrului.

Pecând mitropolitul cu glas impunător rostea sfântul jurământ, boerii se ingenuăchiară, reingânând cuvintele Prea Sfințitului. Apoi blagoslovindu-i cu aghiazmă, li dădu tuturor crucea de sărutat.

Din ziua de azi Vodă se împăcase cu Moțoc și cu toți boerii răzvrățiți.

După ce trecură și sfințele sărbători de Paști, Vornicii din porunca lui Vodă, înfrăți oștile lui Moțoc și iobagii boerilor cu oștile mercenare ale Domnei sub căpitania vâtafului de aprozi Dimitrie Sturdza.

La jurământul oștilor înfrățite, după la Iași, pe maidanul din fața „Curții logofetești“, luară parte Vodă, fruntașii țării și toată boerimea împăcată cu Domnul.

Ștefăniță înaintă cu mâna sa steagut țării, cu capul de zimbru, căzut pe atlas aibastru de mâna jupăniei Irina Tăutu și sfințit de mitropolitul Teofan, vrednicului ostaș, îmbătrânit în războaie, Moșului Aprod

Purice. Moșneagul sări de trei ori în sus de bucurie la cinstea ce i-o facuse însuș Vodă, incredințându-i steagul Moldovei. În acea clipă impunătoare, Moș Purice își scoase căciula din cap, își vârt luleaua în chimir și luând steagul din mâna Voevodului, zise glumind:

— „Să nu-mi ziceți „Purice“, dacă nu vă voi aduce eu steagul înapoi!

Unu-i „Purice“ în oastea lui Vodă!“

Un arnăut răcniă din baerle inimii: „Trăiască Moș Purice“; un ostaș unguresc striga pe limba ungurească: „Éljen, éljen!“; — un leah: „Niech zyje nam“; — câțiva turci strigau: „Allah wersiu jasagsan!“; — câțiva sași țipau nemțește: „Hoch soll er leben!“; — câțiva ruteni: „Mnohaja lita!“; câțiva greci: „εὐχαίρε φίλτατε“; — câțiva italieni răcniiau mereu: „Eviva, molti anni, eviva!“; iar acel învâlmășag de limbi straine era potolit de asurzitorul strigăt de mii de glasuri: „Vivat, vivat, ura-a-a! vivat, ura-a-a!“

Apoi aceleași răcnete frenetice de bucurie obștească fură repetate și în cinstea lui Vodă Ștefăniță — în aceleași limbi mesectate.

A doua-zi Vodă însuș dădea nouă slujbe și dregătorii multor boeri, cari pe vremea lui Bogdan Vodă slujiră cu multă credință și dragoste pentru țară.

Astfel Vodă numi pe Moțoc, visternic; pe Troțușan, postelnic; pe hatmanul Stroeici din Huși, mare vătaf al oștilor mercenare ca și Dimitrie Sturdza; pe șoltuzul Grigorie Gane, logofăt de onoare; pe jupănuț Mărza, cămăraș; pe Stroe Clucer; pe părcălabul Ureche din Cetatea Neamțului, mare Cnez și ispravnic... și așa mai departe.

Lui Moțoc și boerilor răzvrătiți li creștea inima de bucurie văzându-și cum li se împlinesc gândurile viclene.

Dar ca noul visternic să fie mai bine văzut de Domn și de Vornic, începea să bată neconținut drumurile la curtea Logofetei și la casa lui Tăutu. Vodă dela o vreme încoace începu să-și schimbe părerea despre Moțoc, — așa că în ziua de față îl ținea de om de încredere și vrednic de cinste.

Într-o zi, pe când Vornicul era dus la Vodă, Moțoc se abătu în casa lui Tăutu, dorind să schimbe câteva cuvinte în patru ochi cu jupănița Irina. Fata mare cu ochi albaștri, cu bucle blonde, albă și mlădioasă ca o răchită de baltă, ședea la țesut, zvârlind suveica prin ite.

— Bine te-am găsit, gospodină — o salută visternicul Moțoc.

— Bine-ai venit, jupâne! Poftim ia loc pe jilț, — ce vânt te-a adus la mine?

(Va urmă.)

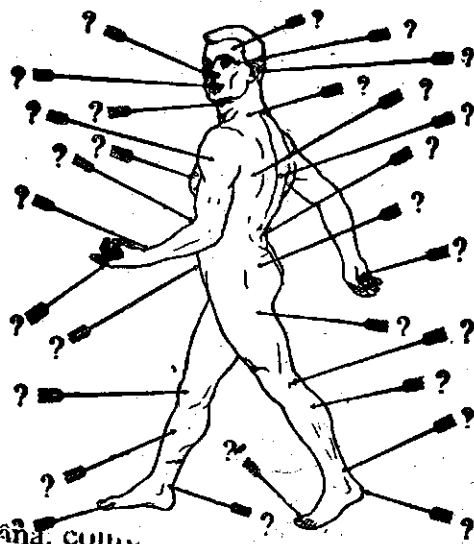
Posta Administrației.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Mocira*. V'am confundat cu dl din Baia Mare. Plătirea ultimă (din 15/2 a. c.) s'a îndreptat pe răstimpul din 1/4 1911 până în 1/4 1912. *L. P. în Noeni* (Kékes Ujfalu). Foiaia Vă merge regulat de douăzeci de ani. Adresa o schimbăm, numai să ne scrieți care Vi acum posta ultimă și să mai plătiți din restanța cea mare de abonament.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosesc asistența. Fluidul lui Feller și Elshapurile, a cărui singur producător este Eugen V. Feller, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb).

I. Elzafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțează durerile; repede și sigur vindecă: reumă, spurc, slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii provenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elshapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârșciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).

(33) 14 24

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fil. plus 10 fil. porto.

In Editura Tipografiei și Librăriei
„DOINA“ din Beiuș
a apărut:

Foiletoane

de
Alexandru Ciura

un volum elegant și bogat, care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă. Prețul Cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România Lei 1.80 plus 20 b. porto. Comandele să se adreseze Librăriei „Doina“ în Beiuș (Belényes) Ungaria. (64) 1—3

Sfat și ajutor

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

afă vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC ai lui BRADY

numiți mai înainte „Pieuri de Mariacell“, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1.60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5.40 cor. 3 sticle mari 4.80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRADY la „Magyar Király“ în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(13) 13—13

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.
Telephon 88—99.

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(3) 19—52

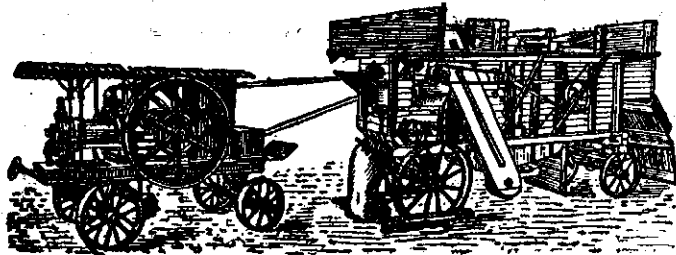
Director-șef

Dr. Cosmutza.

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAŢ V. FËT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treerătoare cu motor, mânaj și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Mori, Mașini de sămănat cu mâna, cari în urma ieftinătăței, precisiunii și manūarei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 12—20

Cumpărați numai de la Români!

In atențiunea economilor:

Stropitoare de vie

— sistem Vermorel Eclair, — calitate superioară, — sistem Hero, Danubia și Austria, neîntrecute până acum, — se află de vânzare la societatea comercială

„Consum“ din Blaj

Tot acolo se găsește în mare depozit piatră vântată, bast pentru legat via, prima, Majunga — și toți articolii și instrumentele de lipsă economilor.

Mare depozit de cement, placi de izolat, hârtie cătrănită și asfaltată de acoperit, drot cu spini și sârmă de îngrădit.

60 5-10

Serviciu prompt și cinstit.

Vânzare en gros și detalii.

E adevăr etern,

că puterea corporală nu e pe vecie, chiar și

tinereța

ți risipește cu ușurință această comoară scumpă, care dacă s'a pierdut

și

nu vrea să mai revină, omul își pierde voia de viață; dar e o fericire nespusă, dacă

puterea corporală

revine, și în privința aceasta

fac minuni

bomboanele-CAVIAR, cari înfrunesc toate proprietățile cunoscute și alese ale caviarului natural și ale gălbînului de ou.

Acesta nu e medicament, ci o delicatasă de un gust escelent.

Prețul un- cui e 1 cor. 60 fileri.

Se pot căpăta pretotindeni.

Sub ocrotire legală. Sub ocrotire legală.

Vanzătorilor se dă rabatt.

Se pot comanda la:

Reprezentanța generală și depozitul de Bomboane-Caviar și Pastile de Havanna în

BUDAPESTA,

VII. ARÉNA-ÚT 19. LET 7, Telefon 102- (63) 2-4

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K. 5,275,798 23
Capitale asigurate pe viață achitate	5,146,556 36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc 127,763,744 --
	viață 10,931,322 --
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2520,492 --

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

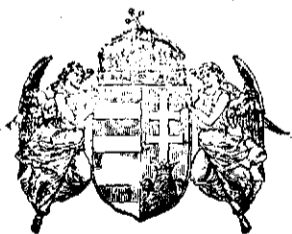
(6 51 - ?)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric (4) 21-52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.